

خَيْرٌ لَّكُمْ اَللّٰهُ بِقِيَّتِهِ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ
خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ

سه صلوات
تقديم به امام
زمان عجل الله
تعالی فرجه
الشریف

A close-up photograph of a human tongue, showing its pinkish-red color and the texture of the tongue papillae. The tongue is slightly curled, and the background shows the inner lining of the mouth. Overlaid on the tongue are six rounded rectangular text boxes, each containing a Persian phrase in white text with a blue outline. The phrases are arranged vertically from top to bottom.

ارتباط کلامی با دیگران

ابراز نیازها و درخواست ها

مشورت با دیگران

راهنمایی کردن دیگران

ابراز احساسات

صلح دادن دیگران

تغیب باب

دروغ

غیبت

مسخره

اذیت

سوزنش

دشنام

آبروریزی

ذلیل کردن

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ (ع) :

كَلَامُ الرَّجُلِ مِيزَانُ عَقْلِهِ

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا
لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

توانایی سخن گفتن یکی از مهم‌ترین نعمت‌های خداوند به انسان است. انسان از این طریق، با دیگران ارتباط برقرار می‌کند، نیازها و درخواست‌هایش را بازگو می‌کند، با دیگران مشورت می‌کند، احساسات خود را بیان می‌کند و دیگران را راهنمایی می‌کند. از سوی دیگر، انسان گاهی نیز با سخن گفتن دیگران را اذیت می‌کند، دروغ می‌گوید، تهمت می‌زند و گناهان متعددی را مرتکب می‌شود. در واقع، سخن گفتن شخصیت درونی انسان را آشکار می‌سازد.

حضرت علی علیه السلام می‌فرماید :

هنگامی که سخن می‌گویید شناخته می‌شوید؛ زیرا انسان زیر زبان خود پنهان است!

به نظر شما، نعمت سخن گفتن چه تأثیری در زندگی انسان در این دنیا و جهان آخرت دارد؟

آیا همه از نعمت سخن گفتن به درستی استفاده می‌کنند؟

تغیب باب

دروغ

غیبت

مسخره

اذیت

سوزنش

دشنام

آبروریزی

ذلیل کردن

گناه اول : دروغ گویی

۳

راه درمان دروغ گویی

۲

عواقب دروغ گویی

۱

علت های دروغ گویی

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ
فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ

علت های دروغ گویی

دفع یا رفع ضرر

از روی بی توجهی

به دست آوردن
چیزی

از روی شوخی

دروغ گویی

بِيَدِهِ الْخَيْرُ
« يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ »
امام علی (ع) : يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ
مَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِاِحْتِيَالِهِ

- ✓ تعارف : داستان « لَا تَجْمَعَنَّ جوعاً وَ كَذِباً »
- ✓ تعریف بیش از حد
- ✓ پخش پیام های بی سند

اتَّقُوا الْكُذِبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَ الْكَبِيرَ
فِي كُلِّ جِدٍّ وَ هَزَلٍ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا
كَذَّبَ فِي الصَّغِيرِ اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبِيرِ

اهام حسن عسگری (عليه السلام) :

جُعِلَتِ الْخُبَائِثُ فِي بَيْتٍ وَ جُعِلَ مِفْتَاحُهُ الْكَذِبُ.

همه پلیدی ها را
در خانه ای نهادند
و کلید آن،
دروغ است.

۲
عواقب دروغ گویی

إِنَّ مِمَّا أَعَانَ اللَّهُ بِهِ عَلَى الْكُذَّابِينَ النَّسِيَّانَ

فراموشی و
ضعف حافظه

عذاب الهی

وَيَدُّ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

عواقب
دروغ گویی

نابودی ایمان

أَيُّكُونُ الْمُؤْمِنُ جَبَانًا /
بَخِيلًا / كَذَّابًا ؟ قَالَ : لَا

محرومیت از
هدایت الهی

الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ

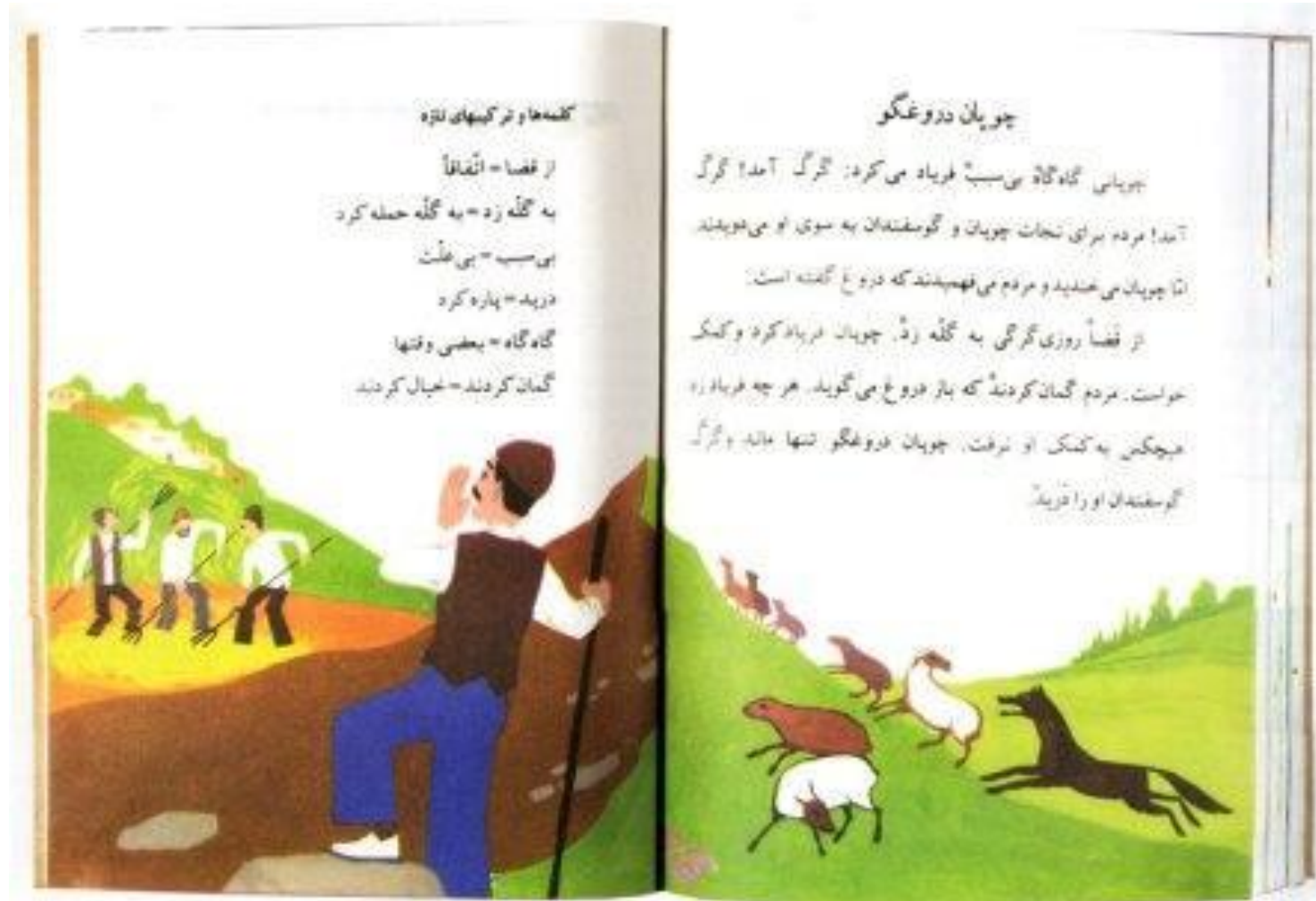
فقر و تنگدستی

« إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ »

مثل چوپان دروغگو

بی آبرویی و
بی اعتمادی

داستان چوپان دروغگو به کدام یک از علت ها و کدام یک از عواقب دروغگویی مربوط است؟

این کلیپ مربوط به کدام یک از عواقب دروغگویی است ؟

ما در ادامه این درس، به بررسی برخی از گناهان زبان می‌پردازیم که می‌توانند تأثیرات خطرناکی بر سعادت انسان داشته باشند و از سوی دیگر ترک آنها و آلوده نشدن به این گناهان موجب رستگاری و دست یافتن به بهشت زیبای خداوند می‌شود:

۱- دروغ گفتن: در سال پیش دانستیم که دروغ‌گویی علاوه بر اینکه عذاب الهی را در روز جزا در پی دارد، در همین دنیا نیز سبب از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد و تنهایی او می‌شود. **[** دروغ‌گو یا می‌خواهد به وسیله دروغ چیزی را به دست آورد یا قصد دارد خودش را از مشکلی رهایی بخشد. فرد دروغ‌گو در این حالت فراموش می‌کند که هیچ قدرتی بالاتر از قدرت خداوند نیست و تا او نخواهد هیچ سود و ضرری به کسی نخواهد رسید. **]**

نکته مهمی که باید به آن توجه کنیم این است که گاهی افراد بدون آنکه خودشان متوجه باشند دروغ می‌گویند؛ مثلاً به دلیل علاقه‌ای که به فرد دیگری دارند، در تعریف کردن از او زیاده‌روی می‌کنند، یا به سبب دشمنی که با کسی دارند، بدون اینکه حواسشان باشد، از سر دشمنی و کینه دروغ می‌گویند، در تمامی این موارد افراد با دروغ خود را در معرض گناهان فراوانی قرار می‌دهند.

امام حسن عسکری علیه السلام می‌فرماید:

زشتی‌ها همگی در خانه‌ای جمع شده‌اند که کلید آن دروغ است.*

اتمّه علیها السلام همواره تأکید داشته‌اند که دروغ گفتن موجب نابودی ایمان می‌شود و انسان را از هدایت الهی محروم می‌سازد. همچنین دروغ، حافظه انسان را ضعیف می‌کند و به قول مشهور، «دروغ‌گو کم حافظه است». از سوی دیگر عادت به دروغ گفتن، موجب فقر و تنگدستی انسان نیز می‌شود؛ چرا که برکت از زندگی انسان می‌گریزد.

کسی می‌تواند دروغ گفتن را ترک کند که همواره قبل از سخن گفتن به عواقب گفتارش بیندیشد. همچنین در ترک عادت زشت دروغ گفتن، دوری از کسانی که دروغ می‌گویند، تأثیر فراوانی دارد.

بیشتر بدانیم

تعارف دروغین

گاهی برخی افراد در تعارفات به دروغ، مطلبی را می‌گویند و تصور می‌کنند چون تعارف است اشکالی ندارد؛ مثلاً وقتی او را به خوردن غذایی دعوت می‌کنند، درحالی‌که واقعاً دوست دارد از آن غذا بخورد می‌گوید: «میل ندارم» گاهی هم فقط از روی عادت، از دیگران دعوت‌های بی‌مورد می‌کند و چیزی را به آنها

پنج مورد از عواقب دروغ‌گویی را بنویسید.

پاسخ:

- ۱) عذاب الهی
- ۲) بی‌اعتمادی
- ۳) نابودی ایمان
- ۴) محرومیت از هدایت الهی
- ۵) فراموشی و ضعف حافظه

چگونه می‌توان عادت دروغ‌گویی را ترک کرد؟ (دو مورد)

پاسخ:

- تفکر درباره عواقب حرف‌هایمان
- دوری از کسانی که دروغ می‌گویند

تعارف می‌کند. در صورتی که ائمه علیهم‌السلام این شیوه رفتار را تأیید نمی‌کنند:

اسماعیل پسر امام صادق علیه‌السلام می‌گوید:

به همراه پدرم به طرف منزل می‌آمدیم و یکی از اصحاب نیز همراه ما بود و با ایشان صحبت می‌کرد. وقتی به خانه رسیدیم پدرم با او خداحافظی کرد و داخل خانه شدیم.

به ایشان گفتم: پدرجان، بهتر نبود او را دعوت می‌کردید به خانه بیاید؟

امام فرمود: اکنون در وضعیتی نیستیم که بتوانم از او پذیرایی کنم.

من گفتم: اما اگر تعارف می‌کردید او هم واقعاً نمی‌آمد.

امام فرمود: پسر، من نمی‌خواهم خداوند مرا از گروه تعارف‌کنندگان دروغین به شمار آورد.^۱

***

۲- غیبت کردن: بدگویی پشت سر دیگران و آشکار ساختن عیب‌های آنان یکی از بزرگ‌ترین گناهان نزد خداوند است که عذاب سخت الهی را در پی دارد. برخی از مردم به اشتباه گمان می‌کنند که سخن آنها وقتی غیبت به شمار می‌رود که آنچه درباره دیگران می‌گویند، واقعیت نداشته باشد، در صورتی که اگر آن مطلب واقعیت نداشته باشد هم تهمت و هم دروغ می‌شود. اما نکته اصلی این است که حتی وقتی ما با چشم خودمان هم چیز ناپسندی را از کسی می‌بینیم، حق نداریم آن را برای دیگران بازگو کنیم.

قرآن کریم درباره این عمل زشت می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ...

وَلَا يَغْتَابَ بَعْضُكُم بَعْضًا

أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

مرده‌اش را بخورد؟

فَكَرِهْتُمُوهُ

وَاتَّقُوا اللَّهَ

إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ^۲

ای کسانی که ایمان آوردید...

و بعضی از شما غیبت بعضی دیگر را نکند

آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادر

همه شما از این امر کراهت دارید

و از خدا پروا کنید،

که خدا توبه‌پذیر مهربان است

غیبت چیست؟ و چه فرقی با تهمت دارد؟

غیبت یعنی آشکار ساختن عیب‌هایی که در

دیگران وجود دارد در غیاب آن‌ها

اما تهمت، گفتن عیب‌هایی است که در دیگران

وجود ندارد

قَالَ النَّبِيُّ (ص) هَلْ تَدْرُونَ مَا الْغَيْبَةُ

فَقَالُوا اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ

قَالَ ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ

قِيلَ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ

قَالَ إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ

وَإِنْ لَمْ يَكُن فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ

(بخاری الانوار ج ۷۲)

۴ مورد از آثار غیبت کردن را بیان کنید.

۱) کینه و ناراحتی نسبت به یکدیگر و از بین رفتن دوستی و اتحاد میان مسلمانان

۲) کسانی که به غیبت گوش می دهند اطمینان خود را نسبت به غیبت شونده از دست می دهند

۳) آبروی غیبت شونده می رود در نتیجه انگیزه او برای توبه و ترک گناه کم می شود

۴) غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه کارهای ناپسند است که دین انسان را نابود می کند و عذاب الهی را به دنبال دارد

به نظر شما چرا غیبت کردن جزء گناهان بزرگ محسوب می شود و بسیار نهی شده است؟
در اسلام توصیه فراوانی به برادری، مودت و صمیمیت می شود؛ بنابراین، تعاون و رفاقت میان مسلمانان اهمیت بسیاری دارد و هرکاری که سبب جدایی و دشمنی میان آنان باشد حرام است.

۲ وقتی افراد درباره همدیگر غیبت می کنند، کینه و ناراحتی نسبت به یکدیگر را در دل خود می پروراند و دیگر نمی توانند مانند گذشته با هم دوست و متحد باشند. کسانی که به غیبت گوش می دهند نیز دیگر نمی توانند مانند گذشته به فردی که درباره اش بدگویی شده اطمینان داشته باشند. از

این گذشته، کسی که اشتباهی کرده و دوست ندارد دیگران آن اشتباه را بدانند، ممکن است به زودی کار اشتباهش را جبران کند؛ اما همین فرد اگر بداند که همه از عیب های او با خبر شده اند و دیگر کسی به او اعتماد ندارد، انگیزه ای برایش باقی نمی ماند تا اشتباهش را ترک کند و به این ترتیب، می تواند هر گناه دیگری را نیز مرتکب شود و این یعنی نابودی و هلاکت!

همچنین غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه کارهای ناپسند است که در این دنیا دین انسان را نابود می کند. خداوند در مجازات غیبت کننده، کارهای نیکش را به حساب کسی که از او غیبت شده می نویسد و توفیق انجام کارهای نیک را نیز از غیبت کننده می گیرد.

بهترین راه درمان غیبت این است که انسان هیچ گاه از عیب ها و کاستی های خود غافل نباشد، و به جای اینکه در دیگران به دنبال ایراد بگردد، تلاش کند عیوب خود را برطرف سازد.

اگر در میان جمعی باشیم که از یک مسلمان غیبت می کنند، چه مسئولیتی داریم؟

پاسخ فعالیت کلاسی (بسیار مهم)

۱. ابتدا باید از غیبت شونده دفاع کنیم
۲. اگر نمی توانیم باید از آن جا برویم
۳. اگر نمی توان رفت باید خود را بی اعتنا نشان دهیم و سعی کنیم غیبت را نشنویم

دو مورد از مجازات های خداوند نسبت به غیبت کننده را بنویسید

امیر مؤمنان علی (علیه السلام)

إِنِّي أَكْرَهُ لَكُمْ أَنْ تَكُونُوا سَبَّابِينَ

وَ لَكِنَّكُمْ لَوْ وَصَفْتُمْ أَعْمَالَهُمْ

وَ ذَكَرْتُمْ حَالَهُمْ

كَانَ أَصُوبَ فِي الْقَوْلِ

(هنگام مواجهه با دشمنان در جنگ صاف)

این قسمت : ناسز ۲

به سر آستین پاره ی
کارگری که دیوارت را
می چیند و به تو
می گوید ارباب

۳- ناسزاگویی: یکی دیگر از گناهان زبان، فحاشی و زشت گویی است. وقتی شخصی نسبت به دیگری فحاشی می کند و نسبت های زشت به او می دهد، ناخواسته بذر کینه و دشمنی را در دل او می پاشد. بسیاری از نزاع ها و درگیری ها با یک دشنام آغاز می شود.

رواج کلمات زشت و فحاشی در جامعه سبب می شود که حیا از میان برود و زمینه برای افزایش گناهان دیگر فراهم شود. به همین دلیل است که بزرگان دین همگان را از این عمل زشت نهی کرده اند.

پیامبر اکرم ﷺ می فرماید:

خداوند بهشت را بر هر فحش دهنده بد زبان که برایش مهم نیست چه می گوید و دیگران درباره او چه می گویند حرام کرده است.*۱

کسانی که فحش می دهند، معمولاً وقتی این عمل زشت را انجام می دهند که:

– عصبانی می شوند و نمی توانند خشم خود را مهار کنند؛ فحش می دهند و هر قدر این رفتار را تکرار می کنند، در آنان بیشتر به عادت تبدیل می شود.

– قصد شوخی دارند و می خواهند دیگران را بخندانند و از اینکه دیگران از گفته زشت آنان به خنده می افتند، لذت می برند.

البته برخی نیز به دلیل تربیت نادرست، سخنان زشت را به زبان می آورند و این کار برای آنان تبدیل به عادت شده است.

به نظر شما راه درمان بیماری فحاشی چیست؟

علمای اخلاق برای ترک این عادت ناپسند که موجب آلودگی روح انسان و دوری او از سعادت می شود، راهکارهایی ارائه کرده اند که در اینجا به برخی از آنها اشاره می کنیم:

– دوری از کسانی که فحش می دهند و عادت به این کار دارند.

– اندیشیدن به اینکه چه کار زشت و ناپسندی انجام می دهند.

– توجه داشتن به اینکه با فحش دادن چه برکاتی از زندگی آنان حذف می شود و در نهایت نیز رستگار نمی شوند.

در این صورت است که انسان می تواند با عادت دادن زبان خود به کلمات زیبا و دلنشین و بی بردن به زشتی فحش، برای همیشه آن را ترک کند.

به نظر شما بهترین واکنش در برابر کسی که عادت به فحش دادن دارد،

چیست؟

بی‌اعتنایی به او

بیشتر بدانیم

همه به او می‌گفتند: «رفیق امام صادق علیه السلام»

آن روز هم مثل همیشه در راه با امام صادق علیه السلام صحبت می‌کردند که وارد بازار شدند. خدمتکارش نیز پشت سر آنها حرکت می‌کرد. در میانه راه ناگهان برگشت و پشت سرش را نگاه کرد، اما خدمتکارش را ندید. مقداری که راه رفتند دوباره برگشت، ولی باز هم خبری از خدمتکارش نبود. وقتی برای سومین بار پشت سرش را نگاه کرد و باز هم او را - که حواسش به مغازه‌ها بود و کمی عقب مانده بود- ندید خیلی عصبانی شد. کمی بعد وقتی چشمش به خدمتکارش افتاد با خشم دشنام زشتی به پدر و مادر او داد و گفت: «تا حالا کجا بودی؟»

تا این جمله از دهانش خارج شد، امام صادق علیه السلام دستش را به علامت تعجب بلند

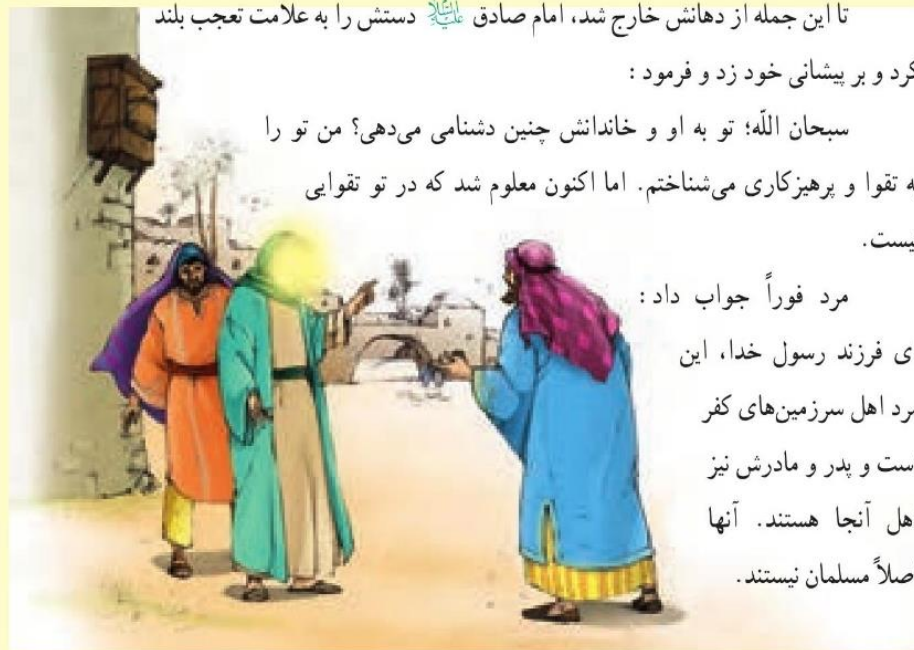
کرد و بر پیشانی خود زد و فرمود:

سبحان الله! تو به او و خاندانش چنین دشنامی می‌دهی؟ من تو را

به تقوا و پرهیزکاری می‌شناختم. اما اکنون معلوم شد که در تو تقوایی نیست.

مرد فوراً جواب داد:

ای فرزند رسول خدا، این مرد اهل سرزمین‌های کفر است و پدر و مادرش نیز اهل آنجا هستند. آنها اصلاً مسلمان نیستند.

امام باز هم او را نصیحت کرد، اما آن مرد زیر بار نمی رفت.

پس از اینکه مشخص شد او فردی فحاش است و نه تنها از عمل زشت خود پشیمان نیست؛ بلکه از این

کار دفاع هم می کند، امام از او جدا شد و دیگر کسی او را با امام صادق علیه السلام ندید. ۱.

پاسخ سؤال ۱:

۱) عذاب الهی

۲) بی اعتمادی

۳) نابودی ایمان

۴) محرومیت از هدایت الهی

۵) فراموشی و ضعف حافظه

۱- دو مورد از عواقب دروغ گفتن را بیان کنید.

۲- رواج غیبت در جامعه چه آثار شومی بر روابط مردم با یکدیگر خواهد گذاشت؟

۳- چه راهکارهایی برای درمان عادت زشت ناسزاگویی وجود دارد؟

پیشنهاد

پرسش های زیر را با دقت بخوانید :

۱- کسی که از روی غفلت مرتکب غیبت شده است، چگونه می تواند این گناه بزرگ را جبران کند؟

۲- آیا مواردی وجود دارد که بازگویی عیب های افراد جایز شمرده شده باشد؟

درباره این پرسش ها با افراد آگاه گفت و گو کنید و در جلسه بعد، پاسخ را برای هم کلاسی هایتان بخوانید.

پاسخ فعالیت کلاسی (بسیار مهم)

۱. ابتدا باید از غیبت شونده دفاع کنیم

۲. اگر نمی توانیم باید از آن جا برویم

۳. اگر نمی توان رفت باید خود را بی اعتنا نشان

دهیم و سعی کنیم غیبت را نشنویم

آیا غیبت فقط زبانی است؟ توضیح دهید

خیر، غیبت به صورت های دیگر نیز ممکن

است؛ مثلاً:

ادای دیگران در آوردن

اشاره با دست یا چشم

نوشتن یا منتشر کردن عیب دیگران

رَوِيَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ دَخَلَتْ عَلَيْنَا امْرَأَةٌ فَلَمَّا

وَلَّتْ أَوْمَأَتْ بِيَدِي أَيْ قَصِيرَةً فَقَالَ (ص) اغْتَبْتِيهَا

(بحار الانوار ج ۷۲)

به نظر شما چرا غیبت کردن جزء گناهان بزرگ محسوب می شود و بسیار نهی شده است؟
در اسلام توصیه فراوانی به برادری، مودت و صمیمیت می شود؛ بنابراین، تعاون و رفاقت میان مسلمانان اهمیت بسیاری دارد و هرکاری که سبب جدایی و دشمنی میان آنان باشد حرام است.

وقتی افراد درباره همدیگر غیبت می کنند، کینه و ناراحتی نسبت به یکدیگر را در دل خود می پروراند و دیگر نمی توانند مانند گذشته با هم دوست و متحد باشند. کسانی که به غیبت گوش می دهند نیز دیگر نمی توانند مانند گذشته به فردی که درباره اش بدگویی شده اطمینان داشته باشند. از این گذشته، کسی که اشتباهی کرده و دوست ندارد دیگران آن اشتباه را بدانند، ممکن است به زودی کار اشتباهش را جبران کند؛ اما همین فرد اگر بداند که همه از عیب های او با خبر شده اند و دیگر کسی به او اعتماد ندارد، انگیزه ای برایش باقی نمی ماند تا اشتباهش را ترک کند و به این ترتیب، می تواند هر گناه دیگری را نیز مرتکب شود و این یعنی نابودی و هلاکت!

همچنین غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه کارهای ناپسند است که در این دنیا دین انسان را نابود می کند. خداوند در مجازات غیبت کننده، کارهای نیکش را به حساب کسی که از او غیبت شده می نویسد و توفیق انجام کارهای نیک را نیز از غیبت کننده می گیرد.

بهترین راه درمان غیبت این است که انسان هیچ گاه از عیب ها و کاستی های خود غافل نباشد، و به جای اینکه در دیگران به دنبال ایراد بگردد، تلاش کند عیوب خود را برطرف سازد.

اگر در میان جمعی باشیم که از یک مسلمان غیبت می کنند، چه مسئولیتی داریم؟

بیشتر بدانیم

غیبت با دهان بسته!

شایسته است توجه داشته باشیم که غیبت کردن همیشه با زبان نیست؛ بلکه گاهی یک اشاره دست، یا صورت، یا تقلید از یک حرکت و رفتار اشخاص نیز می تواند غیبت به شمار آید:

روزی زنی کوتاه قد نزد پیامبر خدا ﷺ آمد تا از ایشان سوالی بپرسد. وقتی جواب سوالش را از پیامبر اکرم دریافت کرد و برگشت، یکی از حاضران آهسته و با اشاره دست، کوتاهی قد آن زن را نشان داد.

پیامبر رحمت فرمود: تو با این کار غیبت او را کردی.

علت دروغ گویی

(۱) به دست آوردن چیزی :

﴿ بِيَدِهِ الْخَيْرُ ﴾

« يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوبِ »

داستان پدر شهید مطهری « النَّجَاةُ فِي الصِّدْقِ »

امام علی (ع) : يَبْلُغُ الصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا يَبْلُغُهُ الْكَاذِبُ بِاِحْتِيَالِهِ

(۲) دفع ضرر :

﴿ وَ إِنْ يَمَسُّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ﴾

(۳) از روی بی توجهی :

داستان « لَا تَجْمَعَنَّ جوعاً وَ كَذِباً »

امام علی علیه السلام :

لَا تُحَدِّثِ النَّاسَ بِكُلِّ مَا سَمِعْتَ بِهِ، فَكَفَى بِذَلِكَ كَذِباً

(۴) از روی شوخی :

اتَّقُوا الْكَذِبَ الصَّغِيرَ مِنْهُ وَ الْكَبِيرَ فِي كُلِّ جِدٍّ وَ هَزَلٍ

فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا كَذَبَ فِي الصَّغِيرِ اجْتَرَأَ عَلَى الْكَبِيرِ

(۱) عذاب الهی :

« وَيَلِّ كُلَّ آفَاكٍ أَثِيمٍ »

(۲) بی اعتمادی :

امیر المؤمنین (ع) : مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ لَمْ يُقْبَلْ صِدْقُهُ

(۳) نابودی ایمان :

« أَيْكُونُ الْمُؤْمِنُ جَبَانًا / بَخِيلًا / كَذَابًا ؟ قَالَ : لَا »

« الْإِيمَانُ أَنْ تُؤْتِرَ الصَّدَقَ حَيْثُ يَضُرُّكَ »

« عَلَى الْكَذِبِ حَيْثُ يَنْفَعُكَ »

(۴) محرومیت از هدایت الهی :

« فَتَجْعَلُ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ »

« إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ »

(۵) فراموشی و ضعف حافظه :

« إِنَّ مِمَّا أَعَانَ اللَّهُ بِهِ عَلَى الْكَذَّابِينَ النَّسِيَانَ »

(۶) فقر و تنگدستی : « الْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ »

راه درمان دروغ‌گویی

✓ تفکر درباره عواقب حرف هایمان

✓ دوری از کسانی که دروغ می گویند

ما در ادامه این درس، به بررسی برخی از گناهان زبان می‌پردازیم که می‌توانند تأثیرات خطرناکی بر سعادت انسان داشته باشند و از سوی دیگر ترک آنها و آلوده نشدن به این گناهان موجب رستگاری و دست یافتن به بهشت زیبای خداوند می‌شود :

۱- دروغ گفتن : در سال پیش دانستیم که دروغ‌گویی علاوه بر اینکه عذاب الهی را در روز جزا در پی دارد، در همین دنیا نیز سبب از بین رفتن اعتماد دیگران نسبت به فرد و تنهایی او می‌شود. دروغ‌گو یا می‌خواهد به وسیله دروغ چیزی را به دست آورد یا قصد دارد خودش را از مشکلی رهایی بخشد. فرد دروغ‌گو در این حالت فراموش می‌کند که هیچ قدرتی بالاتر از قدرت خداوند نیست و تا او نخواهد هیچ سود و ضرری به کسی نخواهد رسید.

نکته مهمی که باید به آن توجه کنیم این است که گاهی افراد بدون آنکه خودشان متوجه باشند دروغ می‌گویند؛ مثلاً به دلیل علاقه‌ای که به فرد دیگری دارند، در تعریف کردن از او زیاده‌روی می‌کنند، یا به سبب دشمنی که با کسی دارند، بدون اینکه حواسشان باشد، از سر دشمنی و کینه دروغ می‌گویند، در تمامی این موارد افراد با دروغ خود را در معرض گناهان فراوانی قرار می‌دهند.

امام حسن عسکری علیه السلام می‌فرماید :

زشتی‌ها همگی در خانه‌ای جمع شده‌اند که کلید آن دروغ است.*

اتمه علیه السلام همواره تأکید داشته‌اند که دروغ گفتن موجب نابودی ایمان می‌شود و انسان را از هدایت الهی محروم می‌سازد. همچنین دروغ، حافظه انسان را ضعیف می‌کند و به قول مشهور، «دروغ‌گو کم حافظه است». از سوی دیگر عادت به دروغ گفتن، موجب فقر و تنگدستی انسان نیز می‌شود؛ چرا که برکت از زندگی انسان می‌گریزد.

کسی می‌تواند دروغ گفتن را ترک کند که همواره قبل از سخن گفتن به عواقب گفتارش بیندیشد. همچنین در ترک عادت زشت دروغ گفتن، دوری از کسانی که دروغ می‌گویند، تأثیر فراوانی دارد.

بیشتر بدانیم

تعارف دروغین

گاهی برخی افراد در تعارفات به دروغ، مطلبی را می‌گویند و تصور می‌کنند چون تعارف است اشکالی ندارد؛ مثلاً وقتی او را به خوردن غذایی دعوت می‌کنند، درحالی‌که واقعاً دوست دارد از آن غذا بخورد می‌گوید : «میل ندارم» گاهی هم فقط از روی عادت، از دیگران دعوت‌های بی‌مورد می‌کند و چیزی را به آنها

دو مورد از مجازات های خداوند نسبت به غیبت کننده را بنویسید

۱) کارهای نیک غیبت کننده به حساب غیبت شونده نوشته می شود

يَأْتِي الرَّجُلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ قَدْ عَمِلَ الْحَسَنَاتِ
فَلَا يَرَى فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ حَسَنَاتِهِ شَيْئًا فَيَقُولُ
أَيْنَ الَّتِي عَمَلْتُهَا فِي دَارِ الدُّنْيَا فَقَالَ لَهُ

ذَهَبَتْ بِاِغْتِيَابِكَ لِلنَّاسِ

وَ هِيَ لَهُمْ عِوَضٌ اِغْتِيَابِهِمْ

(پیامبر -ص- إرشاد القلوب إلى الصواب ج ۱)

رَوَى أَنَّ الرَّجُلَ يُعْطَى كِتَابَهُ فَيَرَى فِيهِ حَسَنَاتٍ لَمْ

يَكُنْ يَعْرِفُهَا فَيُقَالُ هَذِهِ بِمَا اِغْتَابَكَ النَّاسُ

(إرشاد القلوب إلى الصواب ج ۱)

۲) خداوند توفیق انجام کارهای نیک را از غیبت کننده می گیرد

به نظر شما چرا غیبت کردن جزء گناهان بزرگ محسوب می شود و بسیار نهی شده است؟
در اسلام توصیه فراوانی به برادری، مودت و صمیمیت می شود؛ بنابراین، تعاون و رفاقت میان مسلمانان اهمیت بسیاری دارد و هرکاری که سبب جدایی و دشمنی میان آنان باشد حرام است.

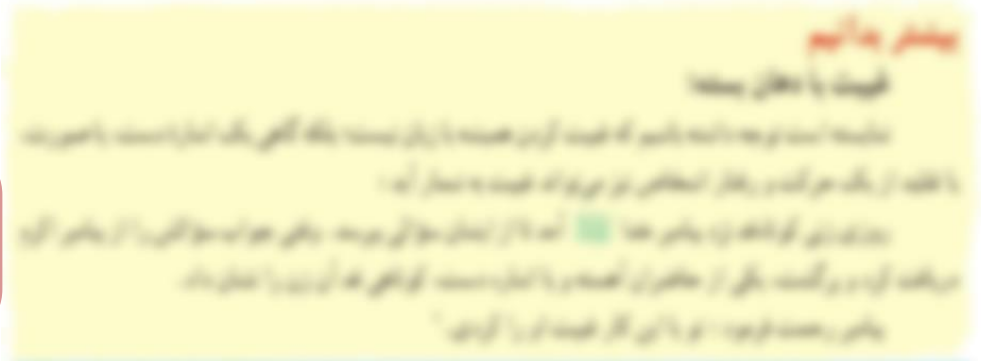
وقتی افراد درباره همدیگر غیبت می کنند، کینه و ناراحتی نسبت به یکدیگر را در دل خود می پروراند و دیگر نمی توانند مانند گذشته با هم دوست و متحد باشند. کسانی که به غیبت گوش می دهند نیز دیگر نمی توانند مانند گذشته به فردی که درباره اش بدگویی شده اطمینان داشته باشند. از این گذشته، کسی که اشتباهی کرده و دوست ندارد دیگران آن اشتباه را بدانند، ممکن است به زودی کار اشتباهش را جبران کند؛ اما همین فرد اگر بداند که همه از عیب های او با خبر شده اند و دیگر کسی به او اعتماد ندارد، انگیزه ای برای باقی ماندن تا اشتباهش را ترک کند و به این ترتیب، می تواند هر گناه دیگری را نیز مرتکب شود و این یعنی نابودی و هلاکت!

همچنین غیبت نوعی تبلیغ و اشاعه کارهای ناپسند است که در این دنیا دین انسان را نابود می کند. خداوند در مجازات غیبت کننده، کارهای نیکش را به حساب کسی که از او غیبت شده می نویسد و توفیق انجام کارهای نیک را نیز از غیبت کننده می گیرد.

بهترین راه درمان غیبت این است که انسان هیچ گاه از عیب ها و کاستی های خود غافل نباشد، و به جای اینکه در دیگران به دنبال ایراد بگردد، تلاش کند عیوب خود را برطرف سازد.

اگر در میان غیبت کننده که از یک مسلمان غیبت می کند، به مسوولان مراجعه

کانال عربی برای شما در ایتا

<https://eitaa.com/arabi4u>